

Interview Duurzame 100

Verbinding zoeken in het alledaagse, ook dat is duurzaamheid

Analoge alternatieven voor sociale media en een digitaal platform voor de lokale bakker. De benadering is anders, maar beide initiatieven in de Duurzame 100 willen hetzelfde: mensen samenbrengen.

Nienke Schipper

schrijft over technologie en kunstmatige intelligentie

19 september 2025, 22:00

 Bewaren

 Delen

Van links naar rechts met de klok mee: Matthiis de Graaf (Digitaal Dorpsplein). Johan ter

Voorpagina

Krant

Best gelezen

Rubrieken

Blijf op de hoogte

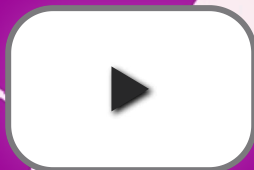
Krijg een melding bij belangrijke artikelen over Algemeen nieuws.

Terwijl mensen zich regelmatig online opsluiten in hun eigen informatiebubbel met gelijkgestemden, zijn er ook initiatieven die erop zijn gericht om mensen juist samen te brengen. Het Digitaal Dorpsplein en HetNetwerk/Niet in je eendje zijn twee initiatieven die dit jaar de aandacht van de jury van de Duurzame 100 wisten te vangen.

De eerste is een online initiatief: een winkelplatform waar klanten boodschappen kunnen doen bij kleine lokale ondernemers zoals de slager en de bakker. Het tweede is juist een offline initiatief, bedacht om jongeren van hun telefoon af te krijgen zodat ze elkaar ontmoeten in het echte leven. Wat ze gemeen hebben? “We willen mensen met elkaar in contact brengen en zorgen voor verbinding in de samenleving.”

Matthijs de Graaf heeft voor het dubbelinterview met *Trouw* heerlijk geurende speculaasjes gehaald. “Ze komen van de banketbakker, hier om de hoek.” Banketbakkerij Ekkelenkamp zit vlak bij het hoofdkantoor van het Digitaal Dorpsplein in Zwartsluis, net als Slagerij Bruintjes en Cafetaria de Albatros. Maar voor mensen die slecht ter been zijn, of gewoon te lui om te lopen, zijn deze kleine ondernemers ook online te bereiken.

Cookies accepteren is
lekker makkelijk

Maar wat betekent
dat voor je privacy

0:01 / 0:10

Een begrip in de buurt

Op het [Digitaal Dorpsplein](#) van het Overijsselse Zwartsluis kunnen klanten producten van verschillende ondernemers in één keer afrekenen en bij één winkel ophalen, of het thuis laten bezorgen. Het werkt even eenvoudig als bij een grote online supermarkt, maar zo blijft het geld circuleren in de lokale gemeenschap, zegt De Graaf. “Het Dorpsplein is in deze buurt een begrip.”

Johan ter Beek en Elisah Volgers willen juist dat mensen minder online doen. Hun initiatief [HetNetwerk/Niet in je Eendje](#) is de analoge tegenhanger van sociale media zoals Instagram en TikTok. Ter Beek zet een enorme gele badeend op tafel. “Je bent niet in je eentje, vandaar dit eendje. Dit is een symbool tegen eenzaamheid en tegen mentale stoornissen, iets waar veel jongeren last van hebben. Wij zijn niet tegen technologie, maar we zien dat veel jonge mensen geïsoleerd op hun kamer zitten en alleen nog contact met leeftijdsgenoten hebben via hun telefoon en daardoor eenzaam zijn.” En je kunt wel óver jongeren praten, zegt Ter Beek terwijl hij naar Volgers wijst. “Maar het is beter om mét ze te praten.”

Veel jongeren hebben last van sociale angst, zegt Volgers. Door de smartphone zijn er zoveel ongemakken weggenomen dat jongeren niet meer kunnen oefenen in sociale basisvaardigheden. “Je hoeft niet meer te bellen, de weg te vragen, of bij medereizigers te polsen hoe laat de bus komt.”

De Duurzame 100 is als geheel méér dan de som der delen. Daarom brengt *Trouw* dit jaar in aanloop naar de uitreiking op 9 oktober een aantal verhalen waarbij twee initiatieven uit de lijst samen worden geportretteerd. Vandaag: HetNetwerk/Niet in je Eendje en Digitaal Dorpsplein (categorie Startups en sociaal ondernemen).

Oefenen in de bibliotheek

Daarom organiseert HetNetwerk bijeenkomsten in de echte wereld, zoals laatst in een bibliotheek in Zwolle, vertelt Volgers. “We oefenden met het opzoeken van informatie zonder smartphone. Een dobbelsteen bepaalde welk soort boek er moest worden gezocht en de eerste letter van de auteursnaam. Vervolgens kregen we een kwartier de tijd om het boek uit te spitten, de informatie te bundelen en er een korte spreekbeurt over te geven.”

Advertentie

‘Door de smartphone zijn veel sociale ongemakken weggenomen. Je hoeft niet meer de weg te vragen, of bij medereizigers te polsen hoe laat de bus komt.’

Elisah Volgers

HetNetwerk/Niet in je Eendje

Natuurlijk is het een utopie om te denken dat je in deze tijd nog helemaal analoog kunt leven, zeggen Ter Beek en Volgers. Ze proberen wel om mensen te informeren over de bijeenkomsten via een sleutelkluisje in de stad waarin over activiteiten gecommuniceerd wordt via briefjes, maar in de praktijk is het toch vooral een Signal-groepschat waarin de afspraken worden gemaakt. Het initiatief bestaat zonder winstoogmerk en werkt met uitsluitend vrijwilligers. Het staat nog in de kinderschoenen, zegt Ter Beek. “We moeten het nog een beetje uitvinden.”

Eigenlijk liggen de twee initiatieven niet zo ver uit elkaar, zegt De Graaf. “We onderschrijven dezelfde waarden: we willen mensen met elkaar verbinden. Voor lokale gemeenschappen is het belangrijk dat er kleine ondernemers blijven. Die zorgen voor sociale cohesie.

“Onze digitale infrastructuur moet het dorp in de echte wereld vooruit helpen. Grote techbedrijven onttrekken vooral waarde aan het gebied. Wij laten zien dat het ook anders kan: met lokale technologie blijft de investeringskracht bij de gemeenschap. Zo hebben we bijvoorbeeld een actie met een cafetaria. Een deel van de inkomsten die ze via het Dorpsplein verdienen, gaat naar verschillende verenigingen in de buurt. Deze maand is de schaakclub aan de beurt. Ik wist niet eens dat we die hier hadden.”

Leefbare buurten

Al sinds 2018 werkt de stichting Digitale Dorpspleinen met technologiepartner Shopforce aan leefbare buurten, zegt De Graaf. “We zagen dat winkels verdwenen uit dorpen. Niet alleen hier in Zwartsluis, dat speelt door heel Nederland. Met die winkels

kleine samenleving. Dus is het belangrijk dat kleine lokale ondernemers ook digitaal weerbaar worden.

‘Voor lokale gemeenschappen is het belangrijk dat er kleine ondernemers blijven. Die zorgen voor sociale cohesie.’

Matthijs de Graaf
Het Digitaal Dorpsplein

“Er verdwijnt veel geld uit de lokale economie doordat er steeds meer aanbod komt van de digitale giganten. Als het geld verdwijnt, dan verdwijnt ook de winkel. Die spiraal wilden we omkeren.” En dus kreeg Zwartsluis als eerste dorp in Nederland een Digitaal Dorpsplein. Daar zijn inmiddels zo’n 6800 actieve gebruikers, die samen zo’n 78.000 online bestellingen hebben geplaatst. Andere Digitale Dorpspleinen vind je in Genemuiden en Wijk bij Duurstede, en er wordt gewerkt aan Akkrum en in het Westerkwartier.

Meer duurzaamheid en een betere wereld begint bij het besef van die wereld, zegt De Graaf. “Vroeger waren mensen zich meer bewust van wat de aarde en de natuur ons geeft. En daar mogen we best dankbaar voor zijn, dat is allemaal gratis en voor niets. De natuur bestaat al miljarden jaren, en de mensheid loopt pas net op de aarde rond. Maar we zijn ons eigen nest aan het bevuilen, we zijn waanzinnig dom bezig.

“Als je op Instagram kijkt, zie je allemaal vakantiefoto’s met zonsondergangen voorbij komen. De natuur blijft mensen verwonderen. De bezieling zit in de natuur en in mensen onderling. Maar we moeten meer tijd nemen om dat te laten doordringen. Ik ben het helemaal eens met Johan dat we minder afhankelijk moeten worden van sociale media en big tech: die vervreemden.

“Lokale technologie kan juist verbinden, die kan dienstbaar zijn aan natuur, samenleving en economie. En minstens zo belangrijk: neem tijd voor de natuur zelf. Ga wandelen, ga het bos in, laat de geluiden

De initiatiefnemers van Digitaal Dorpsplein en HetNetwerk/Niet in je Eendje onderschrijven dezelfde waarden: 'We willen mensen met elkaar verbinden.' Foto Olaf Kraak

'We moeten ons meer oefenen in analog gedrag'

En daarvoor heb je je zintuigen nodig, vult Volgers aan. "Gebruik je lichaam en wees je bewust van je omgeving, in plaats van een podcast te beluisteren tijdens die wandeling. Verzamel bijvoorbeeld eens blaadjes en verwonder je over de schoonheid van de natuur, in plaats van je te verwonderen over iets dat is gecreëerd door de grote bedrijven."

'Ga eens zitten voor die zonsopgang en geniet ervan, zonder daar meteen een foto van te maken'

Johan ter Beek

HetNetwerk/Niet in je Eendje

Ook Ter Beek pleit voor meer bewustwording van de echte wereld: "Ga eens zitten voor die zonsondergang en geniet ervan, zonder daar meteen een foto van te maken en die op Instagram te plaatsen. Onze meningen worden in toenemende mate gevormd door algoritmes, bijvoorbeeld hoe je denkt over duurzaamheid: hoe koop je en waar koop je." Dus, leg die telefoon naast je neer en word je weer bewust van de echte wereld om je heen, zegt Ter Beek. "We

Het Digitaal Dorpsplein wordt van onderop georganiseerd door inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Jong en oud helpen mee, vertelt De Graaf. Mogelijk kunnen de jongeren van HetNetwerk ook een rol vervullen en in de fysieke wereld bij boeren en bakkers langs gaan om ze te helpen bij hun presentatie op het Digitaal Dorpsplein, suggereert de ondernemer. “Dan krijgen ze misschien weer meer zelfvertrouwen en bouwen we samen aan een gemeenschap die menselijker, weerbaarder, duurzamer en meer in balans is.”

Hilda Feenstra Foto Maartje Geels

Jurylid Hilda Feenstra over de nummer 1 in de categorie religie en filosofie:

“Transitietaal laat zien dat taal een krachtig instrument is om verandering teweeg te brengen. Transitie vragen om nieuwe woorden, die helpen om mensen anders te laten denken en kijken. Transitietaal is daarmee een enorme kans om de duurzaamheidstransitie te versnellen en Jens van der Weele is daar een meester in.”

